

TANTÁRGYI TEMATIKA

Tantárgy neve: Római jog 1.; MSc (nappali)

Tantárgy neve: Római jog 1.	Tantárgy Neptun-kódja: AJROM273N1 Tárgyfelelős intézet: Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet (Római Jogi Tanszék) Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Prof. Dr. Sály Pál egyetemi tanár	
Közreműködő oktató(k): Dr. Bajánházy István egyetemi docens	
Javasolt félév: 1Ő	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: k
Kreditpont: 4	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Megismertetni a hallgatókkal a római államszervezet és a római magánjog fejlődésének útját, e fejlődés kereteit, általános jellemzőit, továbbá a római peres és peren kívüli eljárások alapelveit, az eljárások rendjét, valamint a római személyi és családi jog alapfogalmait, főbb szabályait, összefüggéseit. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T5, T10 <i>képesség:</i> K4, K5, K9, K11, K14, K16, K17, K28, K30, K31 <i>attitűd:</i> A4, A6, A15, A18 <i>autonómia és felelősség:</i> F1, F4, F5	
Tantárgy tematikus leírása: Előadás: <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés: a római jog jelentősége, tanulmányozásának célja, haszna 2. A római állam fejlődése az archaikus kortól a iustinianusi korig 3. A római jog fejlődése az archaikus kortól a iustinianusi korig 4. A jog fogalma és kategóriái, a jogalkalmazás problémái 5. A római jog forrásai és a iustinianusi kodifikáció 6. Az eljárásjog általános tanai 7. A civiljogi perrend és az ahhoz kapcsolódó végrehajtási eljárás 8. A praetori perrend és az ahhoz kapcsolódó végrehajtási eljárás 9. A praetor peren kívüli jogsegélyei 10. A császári perrend és az ahhoz kapcsolódó végrehajtási eljárás 11. A jogképesség. A jogképességet befolyásoló tényezők 12. A cselekvőképesség. A cselekvőképességet befolyásoló tényezők 13. Rokoni kapcsolatok. A házasság 14. Az apai hatalom. A gyámság és a gondnokság	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az előadások látogatása kötelező, de azt nem ellenőrizzük. Zárthelyi dolgozat írására nem kerül sor, az aláírást mindenki automatikusan megszerzi a tárgy felvételével.	
Kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A vizsga írásbeli. Az oktató által a tételsorból kiválasztott két tételt kell írásban kifejteni. Két sikertelen vizsga után a hallgató kérheti, hogy (egy vizsgaidőszakon belül) a harmadik alkalommal bizottság előtt szóban vizsgázhasson. Értékelés ötfokozatú: elégséges 51%-tól, közepes 66%-tól, jó 76%-tól, jeles 90%-tól. Tételsor: <ol style="list-style-type: none"> 1. Róma alapítása. A nemzeti társadalom. A királyság államszervezete 2. Normarendszerek az archaikus korban (ius, fas, mos). A ius fetiale 3. A köztársaság államszervezete. A magistratusok imperiuma és potestas 4. A patríciusok és a plebejusok küzdelmei a törvényhozás tükrében. A XII táblás törvényről általában 5. A principátus államszervezete. A constitutio Antoniniana 6. A dominátus államszervezete. A vulgárjog 7. Ius civile, ius praetorium, aequitas, ius gentium, ius naturale 8. Alanyi jog – tárgyi jog, ius publicum – ius privatum, ius cogens – ius dispositivum 9. A jogalkalmazás, interpretatio, analogia. A pontifikális interpretatio eredményei	

10. A jogforrás fogalma. A római jog forrásai. A szokásjog
11. A törvény részei, a törvényhozás (legislatio) a köztársaság korában
12. A senatusi határozat
13. A magistratusok hirdetményei. Az Edictum perpetuum
14. A jogtudomány korszakai, a responsumok jogforrássá válása, a lex citationis
15. A császári rendeletek és rendeletgyűjtemények
16. A iustinianusi kodifikáció
17. A jogérvényesítés eszközei
18. A kereset fogalma. Az elévülés
19. A perbeli bizonyítás, a vélelem és a fikció
20. A civiljogi perrend általános jellemzői, a legis actiók fajtái
21. A formuláris eljárás kialakulása, a formula fogalma és alkatrészei
22. Keresetfajták a formuláris eljárásban. A formuláris per lefolyása. Az ítélet jogereje
23. A császári perrend
24. A nem peres eljárások
25. A végrehajtási eljárás fogalma. Végrehajtás a civiljogi perrendben
26. Végrehajtás a praetori és a császári perrendben. A cessio bonorum és az actio Pauliana
27. A jogképesség fogalma, a jogképességet befolyásoló tényezők
28. A személyállapot (status). A capitis deminutio
29. A rabszolgaság keletkezése, megszűnése. A rabszolgák helyzete
30. A római polgárjog tartalma, megszerzése, elvesztése
31. A cselekvőképesség fogalma, a cselekvőképességet befolyásoló tényezők
32. A jogi személy
33. Agnatio – cognatio
34. Az apai hatalom tartalma, keletkezése, megszűnése
35. A flius familias vagyoni helyzete. A SC Macedonianum
36. A házasság keletkezése és fajtái. Házassági akadályok. A házassághoz hasonló együttélési formák
37. Házassági kényszerintézkedések. A házasság megszűnése
38. Házassági vagyoni jog
39. A gyámság
40. A gondnokság

Kötelező irodalom:

Földi András – Hamza Gábor: A római jog története és institúciói. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996 (és későbbi kiadások).

Molnár Imre – Jakab Éva: Római jog. Leges Kiadó, Szeged, 2002 (és későbbi kiadások).

Benedek Ferenc – Pókecz Kovács Attila: Római magánjog. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2013

H. F. Jolowicz – Barry Nicholas: Historical Introduction to the Study of Roman Law. Cambridge, 1972³

Ajánlott irodalom:

P. Szabó Béla: Előadások a római állam- és jogtörténet köréből. Bíbor Kiadó, 1998

Zlinszky János: Állam és jog az ősi Rómában. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1996

Zlinszky János: Ius privatum. A római magánjog története. Osiris Kiadó, Budapest, 1998

Alan Watson: The Law of Persons in the Later Roman Republic. Oxford, 1967